

De zalving in Bethanië

Periodethema: lijden, sterven en opstanding
Markus 14: 1-11

a. Van onderwijs naar lijden (Mark. 14: 1-2)

UITLEG VAN DE TEKST

Met hoofdstuk 14 begint het laatste gedeelte van het evangelie van Markus. Zijn 'leerarbeid' heeft de Heere Jezus afgesloten met de oproep tot waakzaamheid (Mark. 13: 37).

Uit de andere evangeliën weten we dat het sterven van de Heere Jezus nu heel dichtbij is. Hij weet dat Zelf heel goed. En Hij spreekt er ook over met Zijn discipelen (Matth. 26: 1-2).

Markus vertelt dat het paasfeest aanstaande is: 'het feest der ongehevelde broden was na twee dagen.' Op deze woensdag moet alle gist en schimmel worden opgeruimd. Alle kasten, planken, potten, vloeren, kleden moesten schoongemaakt worden. Nergens mocht meer een kruimeltje van het brood te vinden zijn. De volgende dag moest dan het ongezuurde brood worden klaargemaakt. Ongeheveld betekent: niet geheven, niet gerezen. Brood zonder zuurdeeg ofwel gist. Dit brood heeft de vorm van een ronde, brosse, platte (niet gerezen) koek. Ook wel matse genoemd. Dit alles naar de voorschriften zoals de Heere die Zelf, bij de uittocht uit Egypte, gegeven had (Ex. 12: 15-20).

Zoals we lezen in het Matthéüs-evangelie weet de Heere Jezus precies wanneer Zijn lijden en sterven zal plaatsvinden: tijdens het paasfeest zal de Zoon des mensen overgeleverd worden, om gekruisigd te worden (Matth. 26: 2).

Zijn vijanden weten echter nog steeds niet wat ze met Hem aan moeten. Men was er geweldig bang voor dat de Heere Jezus Zich tot Koning zou laten uitroepen op het paasfeest (bevrijdingsfeest). Hoe

kunnen ze dit voor zijn? Voor een eerlijk proces is geen tijd meer. Daarom zal de toevlucht genomen moeten worden tot een list. Later zal blijken waaruit die list bestaat: het oproepen van valse getuigen en uiteindelijk 'de zaak Jezus' in handen geven van de Romeinen. Zo kan Kajafas, de hogepriester, zijn handen wassen in onschuld.

Dit laatste heeft ook 'voordelen' als het gaat over het volgende probleem: 'niet in het feest.' Op een feest mag volgens de wet geen proces gevoerd worden en geen executie uitgevoerd. Bovendien moet er tussen vonnis en executie een nacht van bezinning voorbijgaan. En daar komt dan nog bij: hoe kan Kajafas de Heere Jezus laten arresteren, nu de stad al vol loopt met feestgangers? Velen van hen hebben Hem enthousiast in Jeruzalem binnen gehaald (Mark. 11). Daar komt bij dat velen dikwijls een zwaard dragen onder hun mantel. Als er dan een publieke arrestatie zou plaatsvinden, volgden er ongetwijfeld rellen.

TER OVERWEGING

Wanneer u in uw vertelling ook aandacht wilt besteden aan de verzen 1 en 2 uit Markus 14, kunt u het best teruggrijpen op de geschiedenis van de uittocht uit Egypte en het door God gegeven bevel: 'zo onderhoudt dan de ongezuurde broden..., onder uw geslachten, tot een eeuwige inzetting' (Ex. 12: 17).

De tijd om dat te doen en te gedenken is nu weer aangebroken. Ze dachten dan aan de verlossing uit Egypte. Er brak een nieuwe tijd aan. Niet meer de slavernij, maar de vrijheid. Daarom moest alles schoongemaakt worden en moest alle oude zuurdesem weg. Het brood dat nu gebakken werd, was zonder resten (zuurdeeg) van het oude brood.

Zo is het brood zonder bederf. En dat is het teken van het nieuwe leven. De zonde is weggedaan. En daarvoor moest nu de Heere Jezus lijden en sterven.

Op het paasfeest dacht men er aan dat de engel des doods elk huis, waar het bloed van het lam aan de deurpost zat, voorbij ging. Dit pascha zal de Grote Voorbijgang brengen door het bloed van het Lam, Dat de zonden der wereld wegneemt.

Opmerkelijk in dit alles is dat het de Heere Jezus niet overkomt. Welbewust leeft Hij naar dit Pascha toe. Hij weet waarvoor Hij naar de aarde gekomen is. Hij gaat daar de wil van Zijn Vader doen. En Hij weet alle dingen. Terwijl de Joodse Raad, onder leiding van hogepriester Kajafas, zich nog afvraagt: hoe kunnen we voorkomen dat Jezus tot Koning wordt uitgeroepen; hoe kunnen we Hem executeren, weet de Heere Jezus precies wanneer het zal gebeuren! Ook in Zijn spreken tot Zijn discipelen gaat Hij welbewust over van Zijn 'profetische ambt' naar Zijn 'priesterlijke ambt'.

b. De zalving te Bethanië (Mark. 14: 3-11)

UITLEG VAN DE TEKST

Het evangelie van Markus volgend, lezen we dat de Heere Jezus in Bethanië is. Een klein dorp in de buurt van Jeruzalem, aan de achterkant van de Olijfberg. Hier, in Bethanië, wordt een feestmaal gegeven ten huize van Simon. Waarschijnlijk is hij melaats geweest – hij wordt ook Simon, de melaatse, genoemd – en werd hij door de Heere Jezus genezen. Als melaatse had hij nooit een feestmaaltijd kunnen aanrichten en gasten uitnodigen. Onder de gasten, die aanliggen is ook Lazarus, die uit de dood werd opgewekt.

Lettend op het bevel, uitgevaardigd door het Sanhedrin, speelt Simon wel hoog spel. Na de opwekking van Lazarus was het bevel uitgevaardigd, dat ieder die wist waar Jezus Zich bevond, Hem aan moest geven (Joh. 11: 57).

Wie het evangelie van Johannes naast dat van Markus legt, merkt praktisch gezien een verschil op. Johannes (12: 1) spreekt over zes dagen voor het Pascha, terwijl het in Markus 14 gaat over twee dagen voor het Pascha.

Dit verschil is als volgt te verklaren: het Sanhedrin komt twee dagen voor het Pascha bijeen en de evangelist Markus grijpt terug op een gebeuren dat vier dagen eerder heeft plaats gevonden. Van daar: 'En als Hij te Bethanië was' (vers 3).

Terwijl Jezus met Zijn discipelen hier ook is, komt er plotseling een vrouw naar voren. Van Johannes weten we dat het Maria, de zus van Lazarus is. Markus noemt haar naam niet, hij heeft veel meer

aandacht voor wat ze doet. Ze heeft een 'albaster fles met zalf van onvervalste nardus' bij zich. Albaster is een doorzichtig marmer met een lichtgele kleur. De inhoud van de fles is nardus: een soort parfum gemaakt uit plantjes die groeien aan de voet van de Himalaya. Het is zeer kostbaar. De waarde van deze fles of kruik wordt geschat op driehonderd penningen (vers 5). Dat is het jaarloon van een arbeider uit die tijd. Druppelsgewijs kwam de inhoud uit de fles en een enkele druppel was ook voldoende voor een heerlijk ruikende geur. Alleen bij een overledene werd de hals van de fles afgebroken en de inhoud over het lichaam uitgespreid. Het lichaam van een overledene werd in zijn geheel gezalfd om de kwalijke geuren tegen te gaan. En dat is het wat Maria doet. Ze giet de hele inhoud over het hoofd van de Heere Jezus.

Ongetwijfeld heeft Simon, als gastheer, bij binnenkomst van de gasten een druppel olie op hun hoofd gesprekend. Maria giet nu een hele fles uit over de Heere Jezus. Ze doet het woordeloos. Maar met haar daad spreekt ze des te meer. Hieruit blijkt haar grote liefde tot de Heere Jezus. In Luk. 10: 42 werd al gezegd dat zij 'het goede deel' had uitgekozen. Tegelijk laat dit zien dat ze veel begrijpt. Is dit de laatste keer dat ze de Meester bij zich heeft? Haar liefde gaat zo naar Hem uit dat deze liefde geen grenzen kent. Alles is voor Hem. Voor Hem, Die als gezalfde Koning de dood ingaat om de zonden te verzoenen.

Echter... niet iedereen ziet en beleeft dat zo. Sommigen nemen het Maria zeer kwalijk. Het is met name Judas die hun woordvoerder is (Joh. 12: 4). De daad van Maria wordt bestempeld als verkwisting. De opbrengst had beter gebruikt kunnen worden voor de armen. Met boze en strenge blikken bekritisieren de discipelen Maria.

De Heere Jezus Zelf denkt er echter anders over. Hij neemt het voor Maria op. Hij kent haar hart en weet wat achter haar daad zit. Hij beschouwt het niet als een verkwisting. Het is geen onnadenkendheid geweest. Maria heeft juist iets goeds aan Mij gedaan. De armen zijn er altijd en kun je ook altijd gedenken (Deut. 15: 11). Nee, het gaat er niet om dat de Heere Jezus de armen onbelangrijk vindt. Maar Hij haalt de zalving, als daad, daarom naar voren, omdat het te maken heeft met iets wat eenmalig is: Zijn lijden en sterven! En omdat het om zo'n uitzonderlijk gebeuren gaat, is het geen verspilling. 'Zij is voorgekomen, om Mijn lichaam te zalven, tot een voorbereiding ter begrafenis.' Daarin ligt de verklaring van 'het goede werk' wat Maria deed. En daarom zal de daad van deze vrouw overal vermeld worden. Maria is de eerste die daadwerkelijk – in haar daad – laat blijken, dat zij ziet waarvoor de Heere Jezus naar de aarde gekomen is: om te lijden en te sterven, om zo de zonden te verzoenen.

In dat alles is niet Maria zelf de belangrijkste. Het gaat om de verkondiging van het Evangelie. Dat is het Evangelie van de verzoening door het offer van Christus. En daarbinnen krijgt Maria een plaats. Zij huldigt hier de stervende Overwinnaar.

In schril contrast staat hiermee de daad van Judas (vers 10). Voor hem is de maat vol. Hij was allang teleurgesteld in Jezus. Is Jezus wel de Verlosser, waarvoor Hij Zich uitgeeft? Wat er nu gebeurd was, gaf in dat alles de doorslag. Hij wist dat het Sanhedrin zocht naar een geschikt moment om Jezus gevangen te nemen. Hij wil ze wel een handje helpen. Bovendien, hij kan nu, nu het met de Meester toch misgaat, ook wel wat geld gebruiken. Zo loopt hij over naar de vijand. En die kan best wat hulp gebruiken. Dat komt goed uit. Markus zegt alleen dat ze 'beloofden hem geld te geven'. Mattheüs vermeldt het bedrag: dertig zilveren penningen. De prijs van een door een os gedode slaaf (Ex. 21: 32). Dat is Jezus hen waard. Een bedrag wat ook genoemd wordt in Zach. 11: 12-13, waar de herder, eigenlijk de Heere, ontslag neemt. Als hij zijn loon vraagt, brengen ze hem dertig zilverstukken. Meer is de Heere hen niet waard. Dat herhaalt zich nu hier! Judas gaat akkoord. Vanaf dat moment zoekt hij een gunstige gelegenheid om de Heere Jezus over te leveren.

TER OVERWEGING

Allereerst mag naar voren komen dat Maria op haar manier de Heere Jezus haar liefde wilde bewijzen. Het beste is haar daar nog niet goed genoeg voor. En afgezien van de vraag of ze het nu wel of niet gemakkelijk heeft kunnen doen, voor wat betreft haar financiële positie; ze deed het! En de Heere Jezus brengt duidelijk aan het licht wat haar drijfveer was. Haar liefde tot Hem. Haar geloof in de verzoening van haar zonden door Hem. Haar belijdenis, dat Hij zou sterven en zo eeuwig Koning zal worden.

Daarbij komt heel centraal de vraag naar voren: wat heb ik over voor de Heere Jezus? En dan gaat

het er niet om hoeveel ik geef – we lezen in de Bijbel ook over de twee kleine penningen van de weduwe (Mark. 12: 42) – het gaat erover of mijn hart voor de Heere is!

Vervolgens is het goed, om met elkaar ook na te denken over onverantwoorde en overbodige luxe. Met daarbij onze taak en onze zorg voor de armen, voor de nood in de wereld.

Schril contrast vormen de houding van sommige andere discipelen. Komt hierin niet tot uiting hoe weinig zij, ondanks hun liefde tot de Heere Jezus, nog maar begrepen van Zijn liefde voor hen?

Tenslotte de verdrietige daad van Judas. Daaruit blijkt dat, als het ons niet echt om de Zaligmaker te doen is, we vroeg of laat toch door de mand vallen. Ze achten hem niet meer waard dan een slaaf. Dat is iemand waar je geen rekening mee hoefde te houden.

En hierin komt nu juist de liefde van de Heere Jezus naar voren voor het verlorene. Deze weg wilde Hij gaan. Tegenover de haat van het Sanhedrin, staat Zijn liefde voor zondaren.

GELOOFSLEER

Maria laat zien hoe hoog ze de Heere Jezus heeft staan en hoeveel liefde ze voor Hem heeft. Dit hoog hebben van de Heere en Hem liefhebben, is ontzettend belangrijk. In het 'Onze Vader' is dat ook het eerste gebed: *Uw Naam worde geheiligd*. Maria heiligde de Naam van Jezus door Hem te zalven met de kostbaarste olie die ze maar kon kopen. De Heidelbergse Catechismus noemt ook andere manieren om Hem te eren om wie Hij is. Allereerst in ons gebed Hem *roemen en prijzen* om al Zijn werken, Zijn almacht, wijsheid, goedheid, gerechtigheid, barmhartigheid en waarheid. En ook, net als Maria, in de praktijk van het leven laten zien hoe hoog wij Hem hebben staan: *dat wij al ons leven, gedachten, woorden en werken, alzo schikken en richten, dat Uw Naam om onzentwil niet gelasterd, maar geëerd en geprezen wordt* (zondag 47, vraag en antwoord 122).

